

Lesson Two-Page 1 Of The Machzor Roma

יְצִיר נִבְרָא :	בְּטָרִם כָּל
אֲנִי כֹלֵךְ שָׂטָן נִקְרָא :	בְּעֵת נַעֲשֶׂה בְּחִפְצוֹ כָּל
לִבְרוֹ יִסְלֹךְ נִקְרָא :	וְאַחֲרֵי כִכְלוֹתָ רַחֵם
וְהוּא יְהִי רַחֵם בְּהַפְאָרָה :	וְהוּא הָיָה וְהוּא הוֹדָה
לְהַסְטִיל לוֹ לְהַחֲבִירָה :	וְהוּא אֶחָד וְאֶחָד שְׁנֵי
וְלוֹרְעוֹ וְרַחֲמֵיךָ :	בְּלִי רֵאשִׁית בְּלִי תְּכֵלִית
וְעוֹר רַחֲמֵיךָ כִּיּוֹם עֲרֹתָ :	וְהוּא אֱלֹהֵינוּ גִּזְלֵנוּ
כָּנַת כְּסִיבִיּוֹם אֶקְרָא :	וְרַחֵם נָסִי וּמְנוּסִי
בְּעֵת אֲשֶׁן וְעִירָה :	בְּיָדוֹ אֶפְקִיד רִוְחִי
יְיָ לִי וְלֹא אֲיָרָא :	וְעַם רִוְחִי נִוְרָה

אלו הם שמות ברכות שחייב אדם לאסורם בכל יום

חנא היה רבי שאיר אוסר חייב אדם לברך שמות ברכות בכל יום שנאמר ועתה ישראל מה האלריך שחל מעמך אל חקרי מה אלא שמא חידו הסלך יסרם שנאמר נאם דבבר דוקם על על בגמרא שמא היה לפי שהזכירנו אגשירי ושלם שהיו סתים קאיש ישראל בכל יום ולא היו יודעין ממני מה ער שמא חיד ברוח הקדש ותקן ברכות ונראה שנשחטנו מעני וסרוב עבודת תליות עד שבא התנאים ואסוראין ויסרו לנו אלו תרתידין :

אתה יי אלהינו מלך העולם אשר קדשנו בכבודו
ועוננו על גטילת ידים : **ברוך**

Issues Presented:

1. Why is **מודה אני** missing?
2. Why is **יגדל** missing?
3. Why is the rule that a person must recite 100 **ברכות** each day presented before **על נטילת ידים**?

What We Can Learn About Tefila From The Machzor Roma

Why is מודה אני missing?

Source 1

ספר סדר היום¹ סדר היום בהקיצו משנתו-כשאדם נעור בלילה ולבו אומר לו לקום אין להתרשל בדבר אלא יקום בזריזות ואזירות חיל קודם שיתגבר עליו יצרו הרע בטענות ותואנות לבקש ממנו שלא יקום ויתחכם עליו ובל ידע מה כי הוא זקן וכסיל ויודע דרך לצוד את האדם ולהפיל אותו במהמורות כל יקום והכל במועצותיו כדת נתונות. ולכן צריך כל בעל נפש ירא וחרד את דבר ה' שלא ישמע ולא יקבל ממנו וישליך אותו אחרי גוו ואף אם יהיה עליו לטורח מצד כבודות הגוף ועצלותו ישם מגמתו רצון ממ"ה הקדוש ברוך הוא והכל לנגדו באין והמתלמד אותו בדרך הזה ד' או ה' ימים לא יכבד עליו ולא יהיה לטורח אדרבא הבא ליטורח מסייעין אותו ויצרו הרע יתכפה לפניו כעבר לפני אדוניו ולא ימוט לעולם ממנהגו הטוב ויסוב ויבלה בה ומינה לא יזוז כחמלת ה' עליו ויהיה לבן חיל וגבור מלחמה להתגבר על יצר הרע ולשבר כל טענותיו ותואנותיו:

ובקומו יאמר מיד מודה אני לפניך מלך חי וקים שהחזרת בי נשמתי בחמלה רבה אמונתך. ואין צריך לזה נ"י כי אפילו יהיו ידיו מטונפות אין חשש כיון שאינו מזכיר לא שם ולא כנוי.

Translation: When a person awakes from his sleep and his heart tells him to rise, he should not delay but instead, he should step off the bed with vigor and enthusiasm to prevent his evil inclination from overcoming him . . . and immediately upon regaining consciousness, he should say: Modeh Ani . . . That prayer may be said without first washing one's hands and reciting the Bracha of Al Netilas Yadayim because even if one's hands had become impure overnight, he need not be concerned since he will not be reciting any of G-d's names.

Source 2

ברכות דף ס' עמ' ב'-כי מתער, אומר: א-להי, נשמה שנתת בי טהורה, אתה יצרתה בי, אתה נפתתה בי, ואתה משמרה בקרבי, ואתה עתיד ליטלה ממני ולהחזירה בי לעתיד לבא, כל זמן שהנשמה בקרבי מודה אני לפניך ה' אלהי ואלהי אבותי רבון כל העולמים אדון כל הנשמות, ברוך אתה ה' המחזיר נשמות לפגרים מתים.

Translation: Upon coming out of his sleep and his regaining consciousness, he should say: Elokei Neshama.

Why is יגדל missing?

Source 3

ספר מהרי"ל (מנהגים) ליקוטים-[נט] אומר: חרוזות ומשקלות שעושין בלשון אשכנז על היחוד ועל ה' - י"ג עיקרים הלוואי שלא יעשו, מפני שרוב עמי הארצות סבורים שבזה תלוי

1. R. Moses b"r Judah ibn Machir lived in Safad in the 16th century. He was the rabbi and head of the yeshiva in Kfat Zeitun near Safad. He died ca. 1610. His essential fame stems from his publication i.e. his volume Seder haYom, a volume of mystical-legal (i.e. kabbalistic-halakhic) ethics arranged according to the order of day and year, and also includes a commentary to the prayers.

2. The *Yigdal* of פיוט was authored by בן יהודה דיין in 1383. He lived in Romania.

What We Can Learn About Tefila From The Machzor Roma

כל המצות, ומתייאשין מכמה מצות עשה ולא תעשה, על דרך ציצית ותפילין ות"ת וכה"ג, וסבורים לצאת ידי חובתם באומרים אותן חרוזות בכוונה. ובאותן חרוזות אינו רמוז רק עיקר אמונת ישראל ולא אחד מתרי"ג המצות שישראל מצווין עליהן.

Translation: Poems written in German whose theme is centered on G-d's singularity or which describe the Thirteen Articles Of Faith formulated by the Rambam are better not recited since many ignorant people view those poems as representing the core of man's service to G-d. They then neglect observing both the positive and negative commandments, like Tzitzis, Tefillin, the study of Torah, etc. They believe that they have fulfilled their need to serve G-d by reciting those types of poems with conviction. What they misunderstand is that although they are saying poems which may contain a summary of Jewish dogma, their recital of those poems does not serve as the fulfillment of even one Mitzvah from the Torah.

In Sephardic סידורים, you find that neither אדון עולם or יגדל appear in the opening pages. Why not?

Source 4

תשובות הגאונים החדשות – עמנואל (אופק) סימן לו – ומה שאמרו (מגילה יח', א') על המספר שבחו של הקדוש ברוך הוא יותר מדאי נעקר מן העולם, ותו אמרו מכאן ואילך אסור לספר בשבחו של הקדוש ברוך הוא, לא אמרו אלא בצבור.

Translation: That rule which the gemara taught (Megila 18a) that one who recites too many praises of G-d will cause himself to be removed from the world and that one should not add to the praises contained in Shemona Esrei, concern public prayer and not individual prayer.

Source 5

ילקוט יוסף קצוש"ע אורח חיים סימן קיג – דיני הכריעות בתפלת שמונה עשרה-יב. אין להוסיף על תאריכו של הקדוש ברוך הוא יותר מהא-ל הגדול הגבור והנורא, ודוקא בתפלה מפני שאין לשנות ממטבע שטבעו חכמים. אבל בתחנונים או בקשות ושבחים שאדם אומר מעצמו, לית לן בה.

Translation: It is improper to add to the following description of G-d found in Shemona Esrei: Ha'Kail HaGadol Ha'Gibor, V'Ha'Nora. To do so is to change the form of the prayer as it was composed by our Sages. However, when saying supplications, or prayers of request privately, there is no limit.

In older Sephardic סידורים you will find אדון עולם and יגדל in an opening section known as בקשות that were said by individuals and not by the congregation as a group.

What We Can Learn About Tefila From The Machzor Roma

Source 6

Sephardic 1761

בקשות ה
 נביא • נאמן ביתו : לא יחליף
 האל • לא ימיר • דתו לעולמים •
 לזולתו : צופה ויודע • סרירי •
 מביט לסוף דבר • בקדמיתו :
 גומל לאיש חסדי • כמפעלו • נותן
 לרשע רע • ברשעתו : ישלח
 לקץ ימים • משיח • לפדות
 מבביבין • ישעתו : מתים יחיה
 אל • ברוב חסדו • ברוך עדי עד
 שם • תהלתו : אלה שלש
 עשרה • לעקר • הנם יסוד דת
 אל • ותורתו :

Sephardic 1500's בקשות

בקשות	אשר מלך	עולם	אדון
ולכל צורה	יציר נכרא :	בטרם כל	לעת נעשה
בלי תכלית	בחפצי כל	שמו נקרא :	אוי מלך
והמשרה :	בכלות הכל	מלוד נורא :	ואתרי
בלי דמיון	והוא הוה	בתפארה :	לבדו י
ותמורה :	ואין שני	ולחד בירה :	והוא היה
בלי פרוד	והוא אחרון		והוא יחיה
וגבורה :			והוא אחד
וחי גואלי			להמשילו
ביום צרה :			והוא ראשון
ומנוסי			
ביום אקרא :			
והוא מרפא			
והוא עזרה :			
פקיד רוחי			
ואעירה :			
גוייתי			
ולא אירא :			

Some Sephardic versions add the line:

במקדשו תגל נפשי. משיחנו ישלח מהרה; ואז נשיר בבית קדשי. אמן אמן שם הנורא.

What We Can Learn About Tefila From The Machzor Roma

Source 7

ספר המנהגים (טירנא) יום כיפור –ש"צ מתחיל [בנעימות ואומר] יעלה וכו' ושומע תפילה וכו'. ואין נוהגין לומר פתיחה. ואומר סלה נא אשמות וכו' אמנם כן וכו' ופותחין הארון ואומר כי הנה כחומר וגו' וסוגרין הארון ואומרין חטאנו צורינו, אתה מבינ. [ובחול] אבינו מלכנו וקדיש, ועלינו לשבח וקדיש דיתום (קנז) ושיר היחוד וכו'. אנעים זמירות (קנח) וקדיש דיתום, אדון עולם [בקול רם].

Translation: The prayer leader begins with the Piyutt of Ya'Aleh, etc. . . . Aleinu L'Shabeach, the Mourners' Kaddish, Shir Ha'Yichud, Anim Zemiros, the Mourners' Kaddish and Adon Olam in a loud voice.

Source 8

ספר המנהגים (חילדיק) הערות מנהגי יום הכיפורים –ב. ג יוה"כ ילכו לב"ה בעלות השחר ויאמרו אדון עולם, ברכות, נשמת עד חי עולמים, קדיש חצי, ברכו, יוצר ויפתח הארון ויאמר הפותח לנו שערי וכו', יוצר עד גאל ישראל, ברוך שם כבוד מלכותו בק"ש בקול רם, ואין אומרים והאופנים, ומתפללין...

Translation: On Yom Kippur morning they go to synagogue very early and begin with Adon Olam, Birchos Ha'Shachar . . .

Source 9

מטה משה עמוד העבודה בית הכנסת, ברכות ופסוקי דזמרה סימן לא –ואחר כך מתחיל השליח ציבור אדון עולם, והוא שיר נאה ומעולה. ומצאתי כתוב כל מי שמכוון בעת התחלת אדון עולם, כתב רבי יודא החסיד ורב האי גאון ורב שרירא גאון, ערב אני בדבר שתפלתו נשמעת, ואין שטן מקטרג על תפלתו, ואין לו שטן ופגע רע בראש השנה וביום הכפורים בתפלתו, ואויביו נופלים לפניו, ויש אומרים אף יצר הרע משלים אתו. ועליו אמר שלמה המלך ע"ה (משלי טז, ז) ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו ע"כ. ואפשר שמוזה נתפשט המנהג שאומרים אותו קודם כל ברכה ותהלה.

Translation: Then the prayer leader opens with Adon Olam which is a beautiful and important prayer. I found that Rav Youda Ha'Chasid, Rav Hai Gaon and Rav Shereira Gaon, wrote that they guarantee that whoever concentrates on the meaning of the opening words in Adon Olam, that person's prayers will be accepted. Satan will not prosecute him. His prayers will not face any obstacles that might obstruct their reaching their destination on Rosh Hashona and Yom Kippur; and his enemies will fall before him. Some go so far as to say that even his evil inclination will not trouble him. Concerning him, King Solomon said (Mishlei 16,7) when G-d likes the way a person conducts his life, his enemies will live peacefully with him. Perhaps that is why the custom began to recite Adon Olam before the prayer service.

Source 10

מטה משה עמוד העבודה אשרי, קדושה, סימן רטז –ואחר הקדיש נוהגים לומר אדון עולם. ושמעתי הטעם, דכיון דמתחילין אדון עולם אז אחר שמסיימין התפלה חוזרים ומתחילין, שלא יקטרג השטן, כמו שאחר שמסיימין התורה חוזרים ומתחילים בראשית מהאי טעמא.

What We Can Learn About Tefila From The Machzor Roma

Translation: After Kaddish Yasom, it is customary to recite Adon Olam. I heard that the basis of the practice was that when we begin our prayers with Adon Olam and end our prayers with Adon Olam, Satan does not prosecute us. That is why when we complete the annual Torah reading, we immediately begin reading Sefer Bereishis.

Source 11

מטה משה עמוד העבודה מנחה, ערבית, ק"ש על המיטה סימן תב-ואומרים רגזו ואל תחטאו כו', כי מהדין קרא למדין שאין אוכלין ושותין ומדברים אחר קריאת שמע. כמו שכתב הכלבו (סי' כ"ט) נהגו כל ישראל שאין אוכלין ושותין ואין מדברים אחר קריאת שמע שאומרים על מטתו. וסמכום מהאי קרא אמרו בלבבכם על משכבכם זו קריאת שמע ודומו סלה. וכיוצא בזה כתב ר' ירוחם בנתיב ג' ח"ב (דכ"ג ע"ג), כן כתב הרוקח (סי' שכ"ז), ומאחר שלמדין ממנו שאין אוכלין ושותין ואין מדברים אחר קריאת שמע, אומרים אותו בסוף קריאת שמע. ונהגו לומר אדון עולם באחרונה, לפי שמסיים בידו אפקיד רוחי. ואתה בן אדם אם תעשה כן, אם תשכב לא תפחד ושכבת וערבה שנתך (משלי ג, כד).

Translation: As part of Kriyas Shema before bed, we say the chapter of Tehillim that begins: Rigzu Al Techeta'oo, etc. because from that verse we learn that we should not eat, drink or speak after saying Kriyas Shema before bed. So the Kolbo (Siman 29) wrote: it is customary for Jews not to eat, drink or speak after saying Kriyas Shema before bed. The source for the rule is the words from the following verse: Imru Bivavchem (say in your hearts) Al Mishkavchem (before going to sleep) those words represent the requirement to recite Kriyas Shema. The verse continues: Domu Selah (be quiet). Similarly did both R. Yruchom and the Rokeach write. Since we learn from the verse that we should not eat nor drink after saying Kriyas Shema before bed, we recite the verse after Kriyas Shema as a reminder. It is further customary to end Kriyas Shema before bed with Adon Olam because in the last line we say: B'Yado Afkid Ruchi (in G-d's hands, I place my soul). If you, human being, follow this practice, you can go to sleep without fear. You will rest comfortably and fall asleep easily.

The Obligation To Recite 100 Brachos Each Day

Source 12

סדר רב עמרם גאון-וסדר תפלות וברכות של שנה כלה ששאלת שהראנו מן השמים ראינו לסדר ולהשיב כמסורת שבידינו כתיקון תנאים ואמוראים, דתניא (מנחות מג:) ר' מאיר אומר חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום, ובגמרא דארץ ישראל (ירושלמי סוף ברכות) גרסינן הכי: תניא בשם רב מאיר אין לך אדם מישראל שאינו עושה מאה מצות בכל יום שנאמר ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך. אל תקרא מה אלא מאה. ודוד מלך ישראל תקנן, כשהודיעוהו יושבי ירושלים שמתים מישראל מאה בכל יום עמד ותקנן. ונראה שנשתכחו ועמדו תנאים ואמוראים ויסדום.

Translation: The order of the prayers and the blessings for the whole year about which you asked me were shown to us by heaven. We saw fit to put them in the same order that was passed on to us by the Rabbis in the Talmud as we studied in Tractate Menahos, 33b: R. Mayer said every person is obligated to recite 100 blessings each day. We further studied in the Jerusalem Talmud at the end of Tractate Brachos as follows: It was learned in the name of Rabbi Mayer that you do not have any Jew who does not perform

What We Can Learn About Tefila From The Machzor Roma

100 mitzvot each day as it is written in Deutoronomy: And now Israel, what (Hebrew: Mah) does G-d ask of you. Do not read the word as "what" but as 100 (Hebrew: Maeh). King David established the blessings when the citizens of Jerusalem notified him that 100 people per day were dying. It appears that the blessings were forgotten and that the Rabbis in the era of the Talmud re-established the blessings.

Source 13

סידור רש"י סימן א-תניא היה ר' מאיר אומר חייב אדם מישראל לברך מאה ברכות בכל יום, ובגמרא דארץ ישראל גרסינן הכי, תני אין לך אדם מישראל שאינו עושה מאה מצות בכל יום, שנאמר מה ה' אלהיך שואל מעמך (דברים י' י"ב) אל תקרי מה אלא מאה, ולכך תיקן דוד מלך ישראל כשהודיעו[ו]הו יושבי ירושלים שמתים מישראל מאה בני אדם בכל יום, ותיקן מאה ברכות, דכתיב נאום דוד בן ישי ונאום הגבר הוקם על (ש"ב כ"ג א'). על בגימטריא מאה הוי שבכל יום ויום היו מתים מישראל מאה איש, ולא היו יודעים מפני מה, עד שבא דוד המלך ותיקן מאה ברכות. ונראה [הדבר] שנשתכחו ובאו תנאים ואמוראים ויסדום.

Translation: We learned: Rabbi Mayer said every person is obligated to recite 100 brachos each day. We further studied in the Jerusalem Talmud as follows: there is no Jew who does not perform 100 mitzvot each day as it is written (Devarim 10, 12): And now Israel, what (Hebrew: Mah) does G-d ask of you. Do not read the word as "what" but as 100 (Hebrew: Maeh). King David established the blessings when the citizens of Jerusalem notified him that 100 people per day were dying. King David then arranged one hundred Brachos when the citizens of Jerusalem notified him that 100 people per day were dying. He established 100 blessings as it is written: these are the last words of David. David the son of Jesse said, and the man who was raised up (Hebrew: al) (Samuel II, Ch. 23, Verse 1.) "Al" in gematria totals the number 100. It appears that the blessings were forgotten and that the Rabbis in the era of the Talmud re-established the blessings.

Supplement

אדון עולם An additional version of

ספר עובר אורח מאת הרב יעקב נפתלי מלובלין תלמיד הב"ח ותוספת יום טוב

זה יאמר בכל יום אחר התפילה בכוונה
וינצל מכל היזק כל היום

ארח עולם אשר מלך בטרם כל יציר נברא :
לעת נעשה בחפצו כל אזי כלך שכינ
נקרא : ואחרי ככלות הכל לברו ימלך נורא :
והוא היה והוא הוה והוא יהיה בתפארה : והוא
אחר זאין שני להכשיל לו ולהחבירה : בלי
ראשית בלי תכלית ולו העז והמשרה : בלי
חיבור בלי איסוף בלי פירור והתמורה : ואין
דבר אשר קדפו ואין אחרון להאחרון : והוא
ראשון והוא אחרון לכל חומר והצורה : בלי ערך
בלי דמיון ולוכתר והעטרה : והוא אחר בלי כתר
ולו חכמה מפוארה : והבינה ומעיינות והגדולה
והנבונה : ותפארת מכותרת ועז נצח וגם נורא
ומתנשא עלי כסא יסוד צדיק והור אורה : לרוד

ודור לראש לחזור להללו עז ושים זמרה : והוא
יועץ והוא אומן ושעשועים ברית התורה : אשר
ברא מאין רש והוא יחיד בלי עזרה : והוא אלי :
וחי גואלי : וצור חבלי בעת צרה : והוא נסי
ומנסי מנת כוסי ביום אקרא : בידו אפקיד רוחי
בכל עת שאישן ואעירה : ועס רוחי גייתי ה'
לי ולא אירא : (מי שחננו הכוראו בדעת יבין
לאישורו ולא יסער : עדי עד :)